

TYÖN JA HYVINVOINNIN TULEVAISUUS

Suomen Akatemian
tutkimusohjelma
WORK 2008–2011

SUOMEN AKATEMIA
TIEEEN RAHOITTAJA JA ASIAANTUNTIJA

TYÖN JA HYVINVOINNIN TULEVAISUUS (WORK)

2008–2011

TUTKIMUSOHJELMAN YLEISET TAVOITTEET

Tutkimusohjelman haasteena on ylittää tieteidenvälisiä raja-aitoja ja vahvistaa poikkitieteellistä työ- ja hyvinvointitutkimusta. Ohjelman keskeisenä tavoitteena on kohdistaa tutkimusta uusiin suuntiin ja kehittää innovaatioita työn ja hyvinvoinnin ongelmien ratkaisemiseksi. Makrotasolla tutkimusohjelman tavoitteena on talouden ja työllisyyden kasvun yhdistäminen sosiaaliseen koheesioon. Mikä on optimaalisin hyvinvoinnin tuottamisen ja työllisyyden malli? Miten taata samanaikaisesti taloudellinen tehokkuus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kansalaisten fyysinen ja psyykkinen terveys sekä yhteiskunnallinen osallisuus ja demokratia? Tutkimusohjelma rohkaisee uusien menetelmien soveltamista työ- ja hyvinvointitutkimukseen ja kohdistaa erityishuomion tutkimustuloksista tiedottamiseen. Ohjelma haluaa aktiivisesti osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun työn ja hyvinvoinnin suhteista Suomessa.

WORK LYHYESTI

Tutkimusohjelman keskiössä on kysymys siitä, kuinka suomalaisen työn ja hyvinvoinnin malli järjestetään tulevaisuudessa. Globalisaation ja teknologisen kehityksen lisäksi uusia haasteita tuovat työn vaatimusten muutokset, ikääntyminen, yhteiskunnallisten hoivapalvelujen uudelleenjärjestelyt ja odotukset tasavertaisuudesta työssä ja perhe-elämässä. Monitieteinen tutkimusohjelma pureutuu työn, hyvinvoinnin ja terveyden "kolmikantaan" ja etsii uusia ratkaisuja työelämän haasteisiin.

TEEMA-ALUEET

1. Työn, toimeentulon ja muun elämänpiirin muuttuvat suhteet

Yksilön elämänculussa ja työhistoriassa on useita siirtymiä, kuten siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen, koulusta työmarkkinoille, työllisyydestä työttömyyteen ja takaisin työmarkkinoille. Näihin siirtymiin liittyvät myös eri elämänpiirien vaihtuvat suhteet ja merkitykset, jotka näkyvät työ- ja perhe-elämässä, koulutuksessa, vapaa-ajan käytössä ja ystävyyssuhteissa. Teema-alueen ydinkysymys on, kuinka elämänculun, työn ja hyvinvoinnin suhteet ovat muuttuneet, ja kuinka näitä suhteita olisi mahdollista järjestää yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla. Entä millaisia voisivat olla uudet työn, muun elämänpiirin ja hyvinvoinnin järjestämisen mallit?

2. Työelämän vetovoimaisuus

Kansantalouden ”suomalainen dilemma” on se, että palkkatyö ei kiehdo kansalaisia. Samaan aikaan on kuitenkin vahvistunut makrotaloudellinen vaatimus, jonka mukaan työikäisten kansalaisten tulisi tehdä enemmän ja kauemmin palkkatyötä. Yhteiskunnan hyvinvoinnin ja koheesion kannalta on tärkeää, että työelämän vetovoimaisuus säilyy ja että kansalaiset osallistuvat työelämään nykyistä kauemmin. Miten muuttuva työelämä voi ylläpitää työntekijän terveyttä ja hyvinvointia? Miten voidaan paremmin ylläpitää ikääntyneiden ja vajaakuntoisten työkykyä? Millaisia uusia ratkaisuja voidaan saada aikaan työorganisaatioiden interventiotutkimuksella?

3. Työvoiman monimuotoistuminen

Keskeisimmät työvoiman laatuun ja rakenteeseen heijastuvat muutokset ovat ikääntyminen, monikulttuurisuuden lisääntyminen ja koulutustason nousu. On oletettavaa, että väestönkasvun pysähtyessä ja kääntyessä laskuun työvoiman kysynnän ja tarjonnan muutoksilla

on entistä keskeisempi merkitys. Mitkä ovat väestön määrän, rakenteen ja monimuotoistumisen vaikutukset työvoimaan, työmarkkinoihin ja hyvinvointipoliittikkaan? Miten voidaan kehittää maahanmuuttajien kotouttamista ja integroimista työelämään sekä tukea monikulttuurista työelämää?

4. Rakennetyöttömyys ja prekariaatti

Työmarkkinoiden keskeisimmät ongelmat ovat ikääntyminen, pitkäaikainen ja korkea rakennetyöttömyys sekä epätyypillisten työsuhteiden lisääntyminen, erityisesti naisilla. Tämä asettaa työ- ja sosiaalipoliittikalle vaativia haasteita. Mitkä ovat ne työvoima- ja sosiaalipoliittikan vaihtoehdot, joilla voidaan yrittää lieventää niin pitkäaikaistyöttömyyden kuin pätkätyöllisyydenkin syitä ja seurauksia? Millainen työmarkkinamalli mahdollistaisi yrityksille riittävän joustavan työvoiman käytön ja työntekijöille riittävän turvatun elämän?

3. kerros:

**Neuvonta
Työnhakija-asiakkaat**

AVOINNA 9.00 - 15.45

5. Hyvinvointi, terveys ja työ

Suomessa on onnistuneesti panostettu turvallisten ja terveellisten työolojen kehittämiseen. Työntekijöiden kokema työn mielekkyys ja työelämän laatu eivät ole kuitenkaan kehittyneet yhtäläisesti kaikessa työssä, ja työtapaturmien määrä on Suomessa edelleen suurempi kuin muissa Pohjoismaissa. Tutkimusohjelmassa hyvinvoinnin, terveyden ja työn suhdetta tarkastellaan työlähtöisesti: miten työolot ja psykososiaalinen työympäristö (esim. työilmapiiri ja johtaminen) vaikuttavat työntekijöiden hyvinvointiin ja terveyteen. Toisaalta voidaan tarkastella sitä, miten elintavat, sairaudet ja riskitekijät vaikuttavat työ- ja toimintakykyyn. Mitkä työelämälähtöiset tekijät vaikuttavat työntekijöiden terveyteen ja kuinka ne vaikuttavat työelämässä eri siirtymävaiheissa? Entä millaisia yhteyksiä terveyskäyttäytymisellä, työterveydellä ja liikunnalla on työssä jaksamiseen ja työn tuottavuuteen?

6. Työ hyvinvoinnin taloudellisena perustana

Globalisaation, informaatioteknologian kehittymisen ja väestönkehityksen luomat muutokset tuotannossa, taloudessa, työssä, työvoimassa ja työmarkkinoilla vaativat hyvinvoinnin taloudellisen pohjan analyttistä tarkastelua. Avainkysymys on, kuinka bruttokansantuotteen ja työn tuottavuuden kasvua sekä hyvinvointivaltion rahoitus pohjaa voidaan ylläpitää globalisoituvassa taloudessa, jossa yritysten rooli on muuttumassa. Miten ”sijoitukset” terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavat yritysten talouteen ja kilpailukykyyn? Kuinka globalisoituminen vaikuttaa yritysten mahdollisuuksiin kantaa yhteiskunnallista vastuuta? Tarvitsemme uusia malleja sosiaalisesti kestävästä tuottavuuskasvusta, jossa tarkastellaan talouskasvun ja hyvinvoinnin suhdetta.

*Valokuvat:
Visa Vehmanen/ Amarannti,
Karkkilan ruukkimuseo Senkka,
futureimagebank.com*

Taitto: Sole Lätti

Yliopistopaino, Helsinki 2008

WORK -TUTKIMUSOHJELMA

RAHOITETTAVAT HANKKEET

KONSORTIOT:

Syrjäytymisen oikeudelliset pidäkkeet

Pentti Arajärvi, Joensuun yliopisto

Ari Antikainen, Joensuun yliopisto

Tarmo Miettinen, Joensuun yliopisto

Eija Mäkinen, Vaasan yliopisto,

Vuokko Niiranen, Kuopion yliopisto

Ovatko määräaikaist työntekijät huono-osaisia?

Vertailututkimus erityyppisten määräaikaisten

ja pysyvien työntekijöiden psykologisesta

ja sosiaalisesta hyvinvoinnista

Ulla Kinnunen, Tampereen yliopisto

Saija Mauno, Jyväskylän yliopisto

Jouko Nätti, Tampereen yliopisto

Työmarkkinoiden muutosten vaikutus hyvinvointiin

ja terveyteen: pitkittäisanalyysi yksilöistä,

perheistä ja toimipaikoista

Pekka Martikainen, Helsingin yliopisto

Markus Jäntti, Åbo Akademi

Varhaisten riskitekijöiden ja elintapojen vaikutus

työhyvinvoinnin, kardiovaskulaarisairauksien

ja depression välisiin yhteyksiin.

Elinkaaritutkimus kahdella prospektiivisellä kohortilla.

Olli Raitakari, TYKS

Mika Kivimäki, Työterveyslaitos/ University College London

Liisa Keltikangas-Järvinen, Helsingin yliopisto

Risto Telama, LIKES -tutkimuskeskus, Jyväskylä

Uni ja terveys:

sopeutuminen epäsäännöllisiin työaikoihin

Tarja Stenberg, Helsingin yliopisto

Mikko Härmä, Työterveyslaitos

Katriina Kukkonen-Harjula, UKK-Instituutti

Tiina Paunio, Kansanterveyslaitos

YKSITTÄISET HANKKEET:

Työn epävarmuus ja hyvinvointi:

Psykososiaalisten ja yksilöllisten resurssien vaikutukset
sairaanhoitajien ja lääkäreiden pätkätöissä

Marko Elovainio, STAKES

Päämääränä hyvinvointi kasvusektoreilla:

Vertaileva tutkimus Suomen ja Skotlannin välillä

Jeff Hearn, Svenska Handelshögskolan

Yrittäjyys, työ ja hyvinvointi yksilön elämäntaakalla

Jarna Heinonen, Turun Kauppakorkeakoulu

Nuorten 'päätyöttömien' aikuisten muuttuvat arvot

ja elämäntyyli suomalaisilla työmarkkinoilla

Helena Helve, Kuopion yliopisto

Sukupuolten tasa-arvo, emotionaalinen

ja esteettinen työ ja hyvinvointi työssä

Päivi Korvajärvi, Tampereen yliopisto

Omaishoito, palkkatyö ja identiteetit:

mitä hoivavelvollisuuksien ja työssäkäynnin

yhteensovittaminen edellyttää?

Teppo Kröger, Jyväskylän yliopisto

Elintapojen muutoksen merkitys raskaana olevien

työkykyyn, sairaspotilaaloihin ja työelämään paluuseen

Riitta Luoto, UKK-Instituutti

Menestyvät organisaatiot ja työhyvinvointi

tietointensiivisessä työssä

Harri Melin, Turun yliopisto

Työllisyyden ja työttömyyden välimaastossa.

Vastentahtoinen osa-aikainen ja määräaikainen työ

Pohjoismaissa: yleisyys, selittäjät, siirtymät

ja hyvinvointivaikutukset

Jouko Nätti, Tampereen yliopisto

Työn ja sosioekonomisten olojen vaikutus

fyysiseen kuntoon eri elämänvaiheissa

Ritva Prättälä, Kansanterveyslaitos

Työn epävarmuuden seuraukset työn ja perheen

suhteille ja hyvinvoinnille kahdessa hyvinvointiregimissä

Minna Salmi, STAKES

Spatiaalinen kansalaisuus Euroopan työmarkkinoilla

Asko Suikkanen, Lapin yliopisto

Ennen aikaiseen poistumiseen työelämästä vaikuttavat

tekijät: tutkimus neljässä kansainvälisessä kohortissa

Jussi Vahtera, Työterveyslaitos

Voimavarojen ja terveyden edistäminen

työelämän kulun siirtymissä

Jukka Vuori, Työterveyslaitos

LISÄTIETOJA OHJELMASTA

Suomen Akatemia

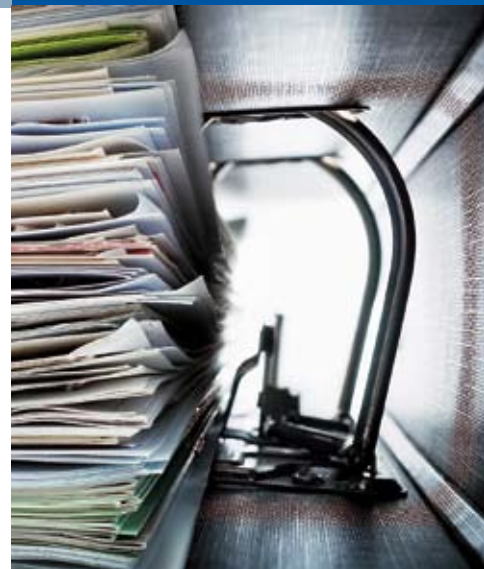
Petteri Pietikäinen, FT, dos.
Ohjelmapäällikkö
petteri.pietikainen@aka.fi

Ritva Helle
Projektisihteeri
ritva.helle@aka.fi

Suomen Akatemia 09 – 774 881

Ohjelman verkkosivut:

WWW.AKA.FI/WORKFIN

MUUT RAHOITTAJAT:

OPETUSMINISTERIÖ

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

WORK on Suomen Akatemian, opetusministeriön ja Työsuojelurahaston rahoittama tutkimusohjelma. Suomen Akatemian rahoitusosuus on 8 miljoonaa euroa, opetusministeriön 770 000 euroa ja Työsuojelurahaston 340 000 euroa.

SUOMEN AKATEMIA
TIETEEN RAHOITTAJA JA ASiantuntija

Vilhonvuorenkatu 6 • PL 99, 00501 Helsinki
Puhelin (09) 774 881 • Faksi (09) 7748 8299
www.aka.fi • keskus@aka.fi